

Trump, la UE i Frank Sinatra

El món està canviant. Acceleradament. A millor? A pitjor? Doncs com passa sovint a la vida, el balanç és ambivalent. En alguns aspectes les notícies són positives. Malgrat la inevitable presència de discursos negatius en temps de crisi, les dades mostren que vivim en un dels períodes més pacífics de la història –malgrat la virulència de conflictes com el siríà i el relacionat amb l'Estat Islàmic–; vivim més anys; malalties que eren mortals han deixat de ser-ho; la mortalitat infantil i la pobresa extrema del món s'han reduït dràsticament en les quatre últimes dècades (totes dues un 75%); els índexs d'analfabetisme han passat del 44% al 15%; l'educació és més igualitària per sexes; la sanitat és accessible a més població i és de més qualitat; l'homofòbia està disminuint als països desenvolupats, i malgrat que les desigualtats internes d'aquests països han augmentat en els darrers deu anys, a escala global la pobresa extrema i les desigualtats s'han reduït i l'accés a la tecnologia ha augmentat espectacularment en el segle actual.

Tanmateix, hi ha també indicadors preocupants. Les relacions internacionals estan experimentant canvis en les tendències de futur i han aparegut fenòmens que erosionen democràcies molt consolidades. D'una banda, i malgrat que és òbviament molt d'hora per fer balanços del “*Make America great again*” de Donald Trump –que menysté fins i tot l'OTAN i per descomptat la UE amb la proposta que Ted Malloch, un antieuropeu i antieuro declarat, sigui l'ambaixador a Brussel·les–, el resultat podria ser que d'aquí un temps Trump més aviat hagués promocionat el “*Make China and Russia great again*”, si finalment posa en pràctica les perspectives conservadores de més aïllacionisme i proteccionisme (també en contra de l'acord NAFTA nord-americà).

De l'altra, la Unió Europea no travesa precisament un període d'optimisme. En els darrers anys la Unió s'ha debilitat i s'ha empetitit. De fet, avui queda patent la contradicció que representava voler aprofundir els vincles polítics entre els estats membres de la UE i alhora voler ampliar ràpidament el nombre d'estats del club europeu (esmentar aques-

FERRAN REQUEJO

CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA
DE LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA

ta contradicció despertava moltes crítiques fa només quinze anys d'alguns profetes de l'“europeisme ingenu”, però la realitat s'ha anat imposant, més ràpidament a partir de la crisi que s'inicia el 2007).

Avui hi ha clares tendències centrífugues en el si de la UE que van més enllà de les migracions transnacionals: Brexit britànic; força creixent d'opcions populistes de dretes antieuropees a França, a Centreeuropa, als països de l'Est i als països nòrdics; populisme d'esquerres, també antieuropeu, en països mediterranis

GETTY

**Europa està ferida.
S'està convertint en un
balneari decadent, en un actor
internacional cada vegada
més prescindible**

(Grècia, Itàlia), que erosiona les arrels polítiques liberals de les democràcies occidentals. En alguns estats aquestes opcions han arribat al govern (Polònia, Hongria), mentre creixen en aquest any electoral a França, Holanda i Alemanya.

D'aquesta manera, seguint l'estela del Regne Unit, estan creixent els actors polítics europeus partidaris de l'anomenada *doctrina Sinatra*, és a dir, voler fer les coses *my way*, a la seva manera, més enllà de les disposicions europees. La crisi econòmica i financera ha aprofundit l'esquerda del fracàs del projecte de Tractat Constitucional (2005). Corren vents de desagregació centrífuga. I no es veu les institucions europees ni Alemanya o França amb prou força per establir projectes centrípets compensatoris. Europa està ferida. Segueix sent el lloc més confortable per viure del planeta, però s'està convertint en un balneari decadent, en un actor internacional cada vegada més prescindible.

La pau va arribar a Europa amb la UE. Només per això ja valia la pena el projecte. Però s'han comès errors importants.

Avui hi ha consens sobre la precipitació amb què es va implementar la moneda única (2001), així com sobre l'elitisme d'un projecte de *constitucionalització* fet d'esquena a bona part de la ciutadania europea (2004), o la pèssima gestió de la crisi econòmica (des del 2008) i del tema dels refugiats (2016). Sembla que s'ha acabat el temps de fer una Europa sense els europeus.

En definitiva, no tot va a pitjor al món. Els discursos catastrofistes no són gaire racionals atenent les dades. Tanmateix, les regles internacionals de futur canviaran. La manca de projecte i sobretot de lideratge europeu ha esdevingut una malaltia crònica des de fa dècades. Els principis i valors del Tractat de la UE estan esdevenint paper mullat. En un món amb uns Estats Units més abstrets, i reforçades Rússia

i sobretot la Xina –primer creditor dels EUA, amb inversions creixents al món i sense tropes a l'exterior–, o bé la UE reacciona i deixa de ser el model desesperançaçat actual, encara que només sigui per esperit de supervivència en un món globalitzat que no controla, o els nostres fills i nets, en el millor dels casos, veuran el benestar amenaçat i la història pel retrovisor.